

Araştırma Makalesi

Hemşirelik Bölümü Birinci Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları: Nitel Bir Çalışma

Professional Perceptions of First-Year Nursing Students: A Qualitative Study

Mücahide GÖKÇEN GÖKALP^a, Şeyma KİLCİ ERCİYAS^b, Fatih DEMİR^c

^aDr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Amasya, Türkiye

^bDr. Öğr. Üyesi, Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Amasya, Türkiye

^cAmasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Öğrencisi, Amasya, Türkiye

Geliş tarihi/Date of receipt: 17/07/2023

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 05/09/2024

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin mesleki algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Çalışmada nitel; fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Örneklemi 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde birinci sınıfta öğrenim gören 15 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler, "Öğrenci Tanıtım Formu" ve meslek algısını belirlemek için "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" ile toplanmış, araştırmacılar tarafından betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle konu ile ilgili temalar belirlenmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 18,8 olup, %66,7'si kadındır. Öğrencilerin çoğunluğu çekirdek ailede (%80) ve Karadeniz bölgesinde (%33,3) yaşamaktadır. Verilerin analiz edilmesiyle 4 ana tema elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan ana temalar; kişisel meslek algısı, toplumsal meslek algısı, hemşirelik mesleğinin geleceği, mesleğin gelişimi şeklinde olmuştur. Öğrencilerin en çok "insanlara yardım etme isteği nedeniyle" hemşirelik mesleğini seçtiği belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrenciler hemşireliği çoğunlukla iş imkânı çok olan ve insanlara bakım sağlayan bir meslek olarak tanımlamış, teknolojik gelişmeler ile mesleğin geleceğinin etkileneceğini belirtmiştir. Öğrenciler ayrıca hemşirelik alanındaki gelişmeler için yasa ve kanunların olmasını, yeni çalışmaların yapılmasını ve meslekte branşlaşma ile dijital hemşirelik uygulamalarının yaygınlaştırılması gerektiğini savunmuşlardır. Bu sonuçlar hemşirelik mesleğine yönelik olumlu algıların oluştuğunu göstermektedir ve sonuçlar hemşirelik mesleğinin gelişimi için oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Hemşirelik Öğrencileri, Meslek, Meslek Algısı

ABSTRACT

Objective: This study was conducted in order to determine the professional perceptions of first-year nursing students.

Methods: Qualitative in determining occupational perceptions; phenomenological method was used. The sample of the study consisted of 15 freshman nursing students who agreed to participate in the study in the spring semester of the 2022-2023. Data collection, "Student Introduction Form" and "Semi-Structured Interview Form" were used to determine the perception of profession; content analysis by researchers, and trends on the subject were determined.

Results: The mean age of the student 18.8% and 66% of them were women. The majority of the students live family consisting of mother, father and child (80%) and in the Black Sea region (33.3%). By analyzing the data, four main themes were obtained; personal profession perception, social profession perception, the future of the nursing profession, the development of the profession. It was determined that the students mostly chose the nursing profession "with the desire to help people".

Conclusion: The findings of nursing students mostly care for people, there are many job opportunities, and the future of the profession will be affected by technological developments. In addition, they advocated that there should be laws and laws for developments in the field of nursing, new studies should be carried out, and digital nursing practices should be disseminated by branching in the profession. These results show that there are positive perceptions towards the nursing profession and the results are very important for the development of the nursing profession.

Keywords: Nursing, Nursing Students, Perception of Profession, Profession

ORCID IDs: MGG:0000-0002-3790-7875, ŞKE:0000-0002-6282-8933, FD:0009-0007-8347-1658

Sorumlu yazar/Corresponding author: Dr. Öğretim Üyesi Şeyma KİLCİ ERCİYAS, Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Amasya, Türkiye

e-posta/ e-mail: seymakilcisk@gmail.com

Atf/Citation: Gökçen Gökalp M, Kilci Erciyas Ş, Demir F. (2024). Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin mesleki algıları: nitel bir çalışma.

Hemşirelik Bilimi Dergisi, 7 (3), 260-271. doi:10.54189/hbd.1328514

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi süreci ve eğitim içeriği göz önüne alındığında, eğitimde hemşirelik öğretim elemanları ve öğrenciler başrol kabul edilir. Bu noktada hemşirelik öğretim elemanları ve öğrencilerin, hemşirelik eğitimine yönelik görüşleri, eğitim kalitesinin artırılması ve daha etkili kılınması açısından önem arz etmektedir. Hemşirelik öğretim elemanları ve mesleğinin başında öğrenci hemşirelerin bu bağlamda hemşirelik eğitimine karşı pozitif yönde algıya sahip olmaları hemşirelik eğitimi kalitesinin daha iyi hale gelmesi için elzemdir. Hemşirelik eğitiminde öğretim elemanlarının mesleki algısı konusunda etkili olduğu görülmüştür (Sibandze ve Scafide, 2018). Ayrıca kaliteli hemşirelerin meslekte var olması için yine hemşirelik eğitiminde mesleki algıyı pozitif olarak etkilemektedir (Dimitriadou vd., 2015). Gelecekte mesleğin saygınlığının artarak devam etmesi için hemşirelik öğrencilerinin mesleki algılarının pozitif yönde geliştirilmesi önem taşımaktadır (Denat vd., 2016). Hemşirelik öğrencileri kendisi, çevresi ve hemşirelik mesleği ile ilgili düşünceleri hemşirelik mesleğini nasıl algıladığı ile yakından ilgilidir (Çınar Yücel vd., 2011). Hemşireliğin metaparadigma algılarını belirlemeye yönelik bir çalışmada, vicdan, insan hayatına dokunmanın bir şekli ve profesyonel bir bakım uygulama olduğu bulunmuştur (Deliktas vd., 2019). Bir çalışmada, hemşirelerin mesleki algısı ile bakımın kalitesi arasındaki ilişkinin pozitif yönde olduğu tespit edilmiştir (Grinberg ve Sela, 2022).

Algı, kişilerin sosyal, kültürel, ekonomik, düşünce yapısı ve daha birçok farklı olarak sahip oldukları etkenler neticesinde şekillenen fikirler bütünüdür (Bakan ve Kefe, 2012). İnsanlar, beyinlerinde oluşan bu fikirler neticesinde algı sahibi oldukları şeye yönelik davranışlarını şekillendirirler. Hemşirelik algısı da kişilerin hemşirelik mesleğine yönelik sahip oldukları düşünce ve fikirlerden oluşurken, kişiler üzerinde oluşan bu algı onların hemşireliğe yönelik davranış ve söylemlerine büyük oranda yön verir. Algı, kişiler üzerinde olumlu veya olumsuz olarak var olabilir (Çınar Yücel vd., 2011). Olumsuz algılar; isteksizlik, kötü duygular ve beraberinde kaos getirebilirken, olumlu algılar; kişide yoğun bir istek duygusu, rahatlık, refah ve düzeni sağlamada büyük bir etken olabilir. Bu husus göz önüne alındığında “olumlu algı oluşturma” kavramının kişiler üzerinde pozitif yönde bir güdülenme oluşturulması amacıyla kullanılmalıdır. Bu durumun hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik olumlu duygu ve düşüncelere sahip olmalarına katkı sağlayabileceği gibi hemşirelik mesleğini de daha profesyonel ve istekle icra etmeleri hususunda büyük bir etken olacağı düşünülmektedir (Dimitriadou vd., 2015).

Hemşirelik öğrencilerinin yolun başında mesleki algısının pozitif yönde geliştirilmesi hasta merkezli kaliteli bakım ile bakım sonuçlarının iyileşmesinin yanı sıra meslek anlamında doyuma ulaştırır. Bu anlamda düşünüldüğünde ele aldığımız konuda daha fazla çalışmaya yapılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Araştırmaya konu olan hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin meslek algılarının belirlenmesi sürecinde amaç olumlu ve olumsuz yargıları ortaya çıkarabilmek ve bunlara yönelik eylem planları hazırlayabilmek adına bu çalışmanın ön ayak olmasını sağlamaktır. Bu süreçte hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin, hemşireliğe yönelik meslek algılarına ilişkin olarak hazırlanacak eylem planlarının temelinde olumlu algıların oluşturulması esas alınmalıdır. Öğrenci hemşirelerin, mesleğe yönelik olumlu yönde algılarının olduğu düşünüldüğünde, mesleğini daha iyi icra eden, daha bilgili daha istekli birer hemşire olacakları ve bu neticede daha profesyonel sağlık bakım hizmetleri verecekleri düşünülmektedir (Dimitriadou vd., 2015; Şen vd., 2021; Ünsal ve Güven, 2020; Yılmaz vd., 2014; Yılmaz ve Ordu, 2022). Hemşirelik öğrencilerinin meslek algılarının belirlenmesine yönelik olarak birçok çalışma yapılmış olup (Jothishanuogam vd., 2019; Yılmaz ve Karadağ, 2011; Zhang ve Petrini, 2008), yapılan bu çalışmanın da bu konuda daha ayrıntılı bilgi sahibi olmaya ve konunun daha iyi aydınlatılması hususunda ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu araştırma; hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin meslek algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Sorusu

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin meslek algısı ne düzeydedir?

Hemşirelik öğrencilerinin kendi mesleğine yönelik tutumları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin meslek algılarının belirlenmesinde nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, temelde yorumlamacı, post modern ve anlamacı bilim felsefesi bulunan bir araştırma türüdür. Alguların ve olayların doğal bir ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde açıklanmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır (Sönmez ve Alacapınar, 2018).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşireliğe giriş dersini de aldıkları 2022-2023 bahar yarıyılı sonunda, yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde kullanılan veri doygunluğuna ulaşıldığında araştırma sonlandırılmıştır. Veri doygunluğu, nitel araştırmada yeni veri toplamanın yeni içgörüler veya temalar üretmeyi bıraktığı noktayı ifade eder. Araştırmacıların verilerinden güvenle sonuç çıkarmalarını ve teori geliştirmelerini sağlayacak yeterli derinlik ve genişlikte bilgiye ulaştıkları aşamadır. Kalitatif araştırmalarda araştırma sorusunun yanıtı olabilecek kavramların ve süreçlerin doyum noktasına ulaşıncaya kadar veri toplamaya devam edilmesini gerektiren bir örnekleme yaklaşımı kullanılmaktadır. Araştırma kalitatif tasarımda olduğu için örneklem büyüklüğü doyum noktasına ulaştığında belirlenmiş olacaktır. Kalitatif araştırmalarda araştırma sorusunun yanıtı olabilecek kavramların ve süreçlerin tekrar etmeye başladığı aşamaya (doyum noktası) kadar veri toplamaya devam edilmesini gerektiren bir örnekleme yaklaşımı kullanılmaktadır. Ortaya çıkan kavramlar ve süreçler birbirini tekrar etmeye başladığı zaman yeterli sayıda veri kaynağına ulaşıldığına karar verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Her görüşme oturumu açık uçlu bir soruyla başlamıştır. Derinlemesine sorularla devam etmiştir. Süren görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve anında yazıya aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında durum ve katılımcının duygusal durumu hakkında bazı notlar alınmıştır. Bu kapsamda çalışmaya 15 birinci sınıf hemşirelik öğrencisi dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan “Öğrenci Tanıtım Formu” ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile toplanmıştır.

Öğrenci Tanıtım Formu: Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini (cinsiyet, yaş, medeni durum, en son mezun olunan okul, anne ve baba eğitim durumu, aile tipi, yaşadığı coğrafi bölge, gelir durumu) (9 soru) içeren soru formudur.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu: Bu form hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin meslek algılarının belirlenmesi amacıyla, araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur (Deliktaş vd., 2019; Denat vd., 2016; Grinberg ve Sela, 2022; Şen vd., 2021; Ünsal ve Güven, 2020). Derinlemesine bireysel görüşme yapılırken bu form kullanılmıştır. Görüşme formunda sorulan sorular şunlardır:

- Hemşirelik mesleği denilince aklınıza neler geliyor?
- Bu mesleği tercih etme sebepleriniz nelerdir?
- Sizce yaşadığınız toplumda hemşirelik mesleği nasıl algılanıyor?
- Hemşirelik mesleğinin geleceğini nerde ve nasıl görüyorsunuz?
- Hemşirelik mesleğinin geleceğini etkileyen faktörler neler olabilir?
- Hemşirelik mesleğinin gelişimi için sizce neler yapılabilir?

Verilerin Toplanması

Araştırmanın kurum izinleri alındıktan sonra, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden birinci sınıf hemşirelik öğrencilerine araştırmanın amacı anlatılmış ve sözlü onamları alınmıştır. Daha sonra ses kaydı için izin alınarak, “Öğrenci Tanıtım Formu” ve “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, kimsenin bulunmadığı sessiz bir ortamda araştırma ekibinin üçüncü üyesi tarafından ses kaydı alınarak toplanmıştır. İki araştırmacı tarafından yazıya dökülmüştür. Her bir katılımcı için K1, K2, K3... şeklinde rumuz kullanılmıştır. Veriler, doygunluğa ulaştığında görüşmeler sonlandırılmıştır. Her bir görüşme 20-30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

İlk adımda, yapılan sesli görüşmeler kaydedilmiştir. Kaydedilen sesli görüşmeler araştırmacılar tarafından dinlenerek yazıya dökülmüştür. Her görüşme, araştırmacılar tarafından birçok kez okunmuştur. İkinci adımda görüşmelerden elde edilen verilere ilişkin kodlar sistematik bir yol takip edilerek oluşturulmuştur. Öğrenci hemşirelerin meslek algısıyla ilgili önemli görülen ifadeler belirlenmiştir. Analizin bütünlüğü ve sağlamlığı için kodlama, başlangıçta araştırma ekibinin bir üyesi tarafından gerçekleştirilmiştir ve diğer üyeler tarafından çapraz kontrol edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından içerik analizi yöntemiyle belirlenmiştir. Analiz için öncelikle kodlamalar yapılmış ve ilişkili olan veriler aynı alt tema ve temalar kapsamında değerlendirilmiştir.

Kodlama çerçevesi üzerinde fikir birliğine varıldıktan sonra, araştırmacılar veri kodlama yapmıştır. Verilerin analiz edilmesiyle 4 ana tema elde edilmiştir. Öğrencilerin tanımlayıcı faktörlerinin analizi SPSS 26 paket programı ile analiz edilmiştir. Nicel veriler için frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (x) ile standart sapma (s) değerleri kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan kurul izni (02.06.2023, Karar No: 2023/22) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan izin alınmıştır.

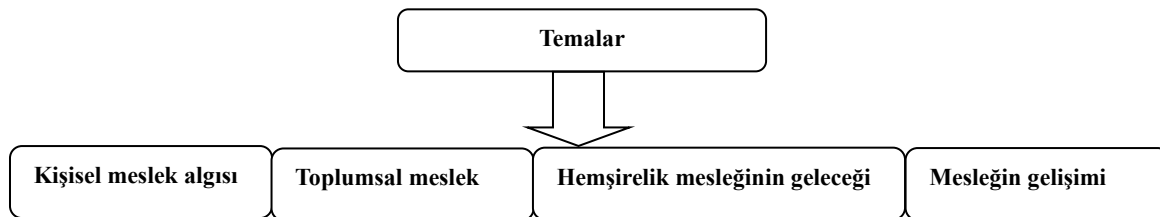
BULGULAR

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin tanımlayıcı özellikleri (yaş, cinsiyet, en son mezun olunan okul, anne ve baba eğitim durumu, aile tipi, yaşanan coğrafi bölge ve gelir durumu) Tablo 1'de gösterilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 18,8 olup, %66,7'si kadındır. Öğrencilerin çoğunluğu çekirdek ailede (%80) ve Karadeniz bölgesinde (%33,3) yaşamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin en son mezun olduğu okul incelendiğinde çoğunluğunun (%73,3) Anadolu lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca tüm öğrencilerin anne eğitim seviyesinin İlköğretim-Ortaokul düzeyinde olduğu, %66,7'sinin de baba eğitim seviyesinin İlköğretim-Ortaokul düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin tamamının bekâr ve %80'i gelir durumunun giderlerine denk olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özellikleri

Ru muz	Cins iyet	Yaş	Mezun olunan okul	Anne eğitim durumu	Baba eğitim durumu	Aile tipi	Yaşadığı bölge	Gelir durumu
K1	K	19	Fen lisesi	İlköğretim-Ortaokul	Lise	Çekirdek	İç Anadolu	Gelir gidere denk
K2	K	18	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Karadeniz	Gelir gidere denk
K3	K	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	İç Anadolu	Gelir gidere denk
K4	K	19	Fen lisesi	İlköğretim-Ortaokul	Lise	Çekirdek	İç Anadolu	Gelir gidere denk
K5	E	19	Fen lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Karadeniz	Gelir gidere denk
K6	K	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	Lise	Geniş	Akdeniz	Gelir gidere denk
K7	K	18	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Geniş	İç Anadolu	Gelir gidere denk
K8	K	18	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Akdeniz	Gelir gidere denk
K9	K	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Güneydoğu Anadolu	Gelir gidere denk
K10	K	18	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	Lise	Çekirdek	Karadeniz	Gelir giderden fazla
K11	K	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Geniş	Doğu Anadolu	Gelir giderden az
K12	E	20	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Güneydoğu Anadolu	Gelir gidere denk
K13	E	19	Anadolu imam hatip lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Karadeniz	Gelir gidere denk
K14	E	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	İlköğretim-Ortaokul	Çekirdek	Güneydoğu Anadolu	Gelir gidere denk
K15	E	19	Anadolu lisesi	İlköğretim-Ortaokul	Lise	Çekirdek aile	Karadeniz	Gelir giderden fazla

Verilerin analiz edilmesiyle 4 ana tema elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda ortaya çıkan ana temalar; kişisel meslek algısı, toplumsal meslek algısı, hemşirelik mesleğinin geleceği ve mesleğin gelişimi şeklinde olmuştur. Birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin meslek algılarına ilişkin temaları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Birinci Sınıf Öğrenci Hemşirelerin Meslek Algılarına Yönelik Oluşan Tema ve Alt Temalar

1. Kişisel Meslek Algısı

Öğrenci hemşireler, hemşireliği sağlık bakım hizmetleri veren, yardımcı olan, şefkatli ve nazik bir meslek olarak tanımlamışlardır. İletişim ve ekip çalışmasının da önemini vurgulamışlar, iş imkânının olmasının avantaj olduğunu belirtmişlerdir.

K1 “Hastaya bakım sağlayan, hastanın ihtiyaç durumunda ihtiyaçlarını giderebilen, fiziksel ve ruhsal destek amaçlayan sevgi ve saygı çerçevesinde hasta ihtiyacını giderebilen meslek olduğunu düşünüyorum.”

K2 “Tam donanımlı ve özverili bir şekilde yardım ihtiyacı ve gereksinimi olan insanlara gerekli bakım vermek...”

K3 “Yardıma ihtiyacı olan bireylere yardım etmeyi amaçlayan bir meslek gurubu geliyor. Çok kutsal ve herkesin yapamayacağı bir meslek bence olmazsa olmazlardan hemşirelik güçlü ama şefkati olmayı, cesur ama nazik olmayı gerektiren bir meslek... önu açık ve iş imkânı çok.”

K4 “...yardıma gereksinim duyan kişilere gerekli hizmetleri verip ekip ile çalışıp planlı, disiplinli hizmet sunan kişiler geliyor...”

K6 “Öncelikle hemşirelik mesleği şefkat merhamet ve gönüllülüğe dayanan bir meslek bence, diğer mesleklerden farkı rolleri barındırıyor örneğin bakım verici araştırmacı eğitici karar verici gibi birçok rolü var kendi içinde görevleri üstlenen ve tüm özellikleri barındıran bir meslek... İnsanlara yardım etmeyi ve iletişim kurmayı onlara ilham vermeyi iç içe olmayı seviyorum...”

K10 “...İletişimde çok önemli, hemşirelikte iletişim geliyor aklıma çünkü hasta ve hasta yakınlarıyla ve diğer sağlık personelleri ile olan iletişim hemşirelikte çok önemli bu olmadan hemşire aslında olmuyor hemşire böyle bir düzenleyici gibi herkesi bir araya topluyor bu geliyor aklıma...”

K11 “...sonrasında hemşirelerin çok güçlü ve empati yeteneğine sahip olması gerekiyor, insanlarla sürekli iletişim halinde ve onlarla bir arada olmak aklıma geliyor. Ayrıca hemşirelik büyük ölçüde sabır işi bence...”

K13 “Öncelikle hemşireliğin çok özel bir meslek olduğunu düşünüyorum herkesin yapamayacağı zor bir meslek. Ama mesleği yapanlarında zamanla bu mesleği seveceğine inanıyorum. Hemşirelik mesleği denilince aklıma hasta bireylerin sorunlarını çözen onlarla iletişim kuran hastanın rahatını ve güvenliğinin sağlanması için uğraşan ve hasta bireye sağlık bakımı veren bireyler olduğunu düşünüyorum...”

K15 “Hemşirelik denilince aklıma sağlıklı ya da hasta olsun bireyin ihtiyacı doğrultusunda bakım veren hastayı sağlığına kavuşturan birey sağlıklı ise bu sağlık düzeyini artıran kişi geliyor aklıma...Bu mesleği seçmemin en önemli nedeni insanlara yardım etme isteğimidir. Bu mesleği daha iyi bir insan olmak fırsatı olarak da görüyorum...”

2. Toplumsal Meslek Algısı

Araştırmaya katılan öğrenciler Türk toplumunda hemşirelik mesleğine yönelik düşüncelerin olumlu olmadığını belirtmişlerdir. Lisans düzeyinde eğitim alan hemşirelerin toplumumuzda sadece doktor yardımcısı, iğne yapan, tansiyon ölçen ve serum takan meslek grubu olarak görünmesinin hemşirelik mesleğinin prestijini olumsuz anlamda etkilediğini söylemişlerdir.

K1 “Daha çok doktor yardımcısı olarak algılıyorlar. Çok fazla bir şey yapmadığımızı, ileri düzeyde eğitim almadığımızı düşünüyorlar. İğne yapmak kan almak serum takmak sadece bunları yaptığımızı düşünüyorlar ama saygı gösterilebilen bir meslek oldukça saygı gösteriliyor daha çok yaşlılar bu mesleği basit algılıyorlar genç kesim biliyor nasıl meslek olduğunu zaten.”

K2 “Bence toplumumuzda mesleğimiz küçümseniyor yaptığımız onca iş ve sorumluluğumuz varken insanlar sadece bizim iğne vurduğumuzu düşünüyorlar. Ya da doktor yardımcısı olarak görüyorlar... Böyle kötü algılanıyor küçümseniyor.”

K3 “Yaşadığım toplum bence bu mesleğe hak ettiği değeri vermiyor. Kendi çevremden de örnek vermem gerekirse genelde doktor yardımcısı olarak görülüyor, iğne yapan serum takan tansiyon ölçen gibi şeyler söyleniyor, böyle kolay işleri yapıyorsunuz oturup para kazanıyorsunuz diyorlar.”

K4 “Toplum biraz daha kötü algılıyor doktor yardımcısı veya 2 yıllık gibi düşünüyorlar tansiyon ölçen iğne yapan biri olarak düşünüyorlar bence bu düşünceler yanlış...”

K5 “Olduğundan biraz daha düşük seviyeli algılanıyor doktora yardım eden daha acemi sağlık konusunda az bilgiye sahip olan iğne yapan serum takan olarak algılanıyor...”

K6 “Benim yaşadığım yerde hemşirelik mesleği kolay, herkesin yapabileceğini serum takmak ve iğne vurmak olduğunu sanan insanlardan oluşmakta. Çok basit algılanıyor ayrıca gereken önem verilmiyor yapılan hizmetten hiçbir şekilde memnun olmayan insanlar var...”

K7 “Hemşirelik mesleğini yapan insanların değerinin ve prestijinin olmadığı konuşuluyor kısacası toplumda hemşirelik mesleği pek tavsiye edilmiyor...”

K9 “-Tüm dünyada kalıplaşmış bazı cümleler var doktorun sağ kolu iğne yapan serum takan beyaz melek gibi tabirler var bu hoş değil hemşireliğin kendi başına bir meslek gurubu olduğunu bilen insan sayısı çok az maalesef, günümüzde halen hemşireliğin gerekli önemi gördüğünü düşünmüyorum.”

K13 “Toplumumuzda hemşirelik kolay atanabilecek bir meslek atanırsan rahat edersin iğne yaparsın tansiyon ölçersin gibi söylentiler var. Bence bu bakış açıları yanlış bizde bunu göstermeliyiz çünkü hemşirelere sadece bunları yapmıyor hastanın rahatını, güvenliğini bakımını sağlıyor ve onlara manevi destek sağlıyor.”

K14 “Yaşadığımız toplumda yeterli bilgi, ilgi ve saygıyı görmüyor bu meslek. Sadece iğne vurma serum takma gibi görünüyor olabilir bence çok daha kompleksli ve zor olan saygıyı hak eden bir meslek...”

3. Hemşirelik Mesleğinin Geleceği

Araştırmaya katılan öğrencilerin hemşirelik mesleğinin teknolojik gelişmelerden etkileneceğini, dijital hemşirelik kavramlarının yaygınlaşacağını belirtmişlerdir. Ayrıca yasa ve kanunlar ile hemşirelik mesleğinin korunması gerektiğini savunmuşlardır. Bununla birlikte derneklere katılımın artması gerektiğini, görev ve sorumlulukların net bir şekilde belirlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

K1 “İlerleyen zamanlarda eksikliklerinin giderileceğini, teknoloji geliştiği için daha üst düzeyde hizmet verebilen bir meslek olacağını düşünüyorum. Tabi bu teknolojiyle birlikte robotlarında çıkmasıyla belki bazı yaptığımız işlerin yerine robotların geçebileceğini düşünüyorum...”

K4 “Bildiğiniz üzere tarih boyunca insanların bakıma muhtaç olduğunu biliyoruz. Ben ilerisi içinde böyle olacağını düşünüyorum ve daha saygınlık kazanacağımı düşünüyorum. Teknoloji gelişimiyle makineleşme konusunda çok ileri gidersek bize de ileride ihtiyaç olamayabilir.”

K6 “En önemli olarak teknolojinin gelişmesi diyebilirim insanın beklentileri kültürel değişimler yaş cinsiyet olarak da etkilenebilir...”

K7 “Birkaç yıldır söylenen şeyler var hemşirelikte yapay zekâ sağlıkta insansı robotların varlığıyla beraber robot hemşirelik kavramı ortaya çıktı. Mesela ayağa kalkması gereken hastalarda bize yardım ederek yükümüzü hafifletebilirler veya hatalara yatak banyosu verebilirler hastanelerde malzemelerin taşınmasında kullanılabilirler. Geçmiş yıllarda da bunun örnekleri var zaten hemşireliğin yerini almaktan çok hemşirelere destek olmaları gerektiğini düşünüyorum.

K7 “...hemşirelere yüklenen iş yükü de azaltılmalı ve hastanenin her yerinde çalıştırılmamalı bunlar devam ederse hemşireleri meslekten soğutmaya sebep verebilir. Mesleğin gelişimini etkilemektedir.

K9 "...mesleğin tam bir görev tanımı olmaması, sahadaki hemşire sayısının yetersiz olması hemşire yardımcısı ya da ebe olarak eğitim alan bireylerin maalesef hemşire olarak işe alınmaları hemşireliğin geleceği açısından risk oluşturuyor bunların önüne geçilirse gelecekte daha parlak bir meslek olabilir."

K9 "Teknolojik gelişmeler hemşirelik mesleği geleceği hakkında çok etkili, mesela günümüzde gördüğümüz damar aydınlatma cihazları hemşirelik mesleğinde çok kullanılan cihaz. Buda kolaylık tanımakta bu şekilde yenilikçi girişimlerin hemşirelik mesleğine katkısı fazla olacaktır. Daha güvenli ve kaliteli bir bakım sunulacağını düşünüyorum. Hemşirelik mesleğinin geleceğini değişen teknolojik gelişmeler gelişen teknoloji ile geleceğinin parlaklığını artırabilir."

K10 "Mesleklere ait dernekler kurulmalı herkesin buna üye olması gerekiyor çünkü bir meslek arasında dernekler kurulması onları bir araya topluyor bu da olumlu yönde gelişmeyi ekiliyor... Görev ve sorumlulukları belirlenmesi çok önemli çünkü tam görev ve sorumlulukları belli değil. Ve çalışma koşullarının daha olumlu bir şekilde oluşturduğumuz zaman insanların hemşirelerin daha verimli daha isteyerek ve daha güzel çalışmasını etkiler bu da mesleğin geleceğini ekiler. İnsanların farkındalıkları ve eğitim düzeyleri çok önemli farkında olan insan mesleği hakkında olan gelişmeleri yakından takip edip uygulamalı."

K12 "Bence gelecekte hemşirelik mesleği uzmanlık alanlarına ayrılabilir. Herkes istediği alanda uzmanlaşarak birer sağlık profesyoneli olabilir. Bu şekilde hemşirelik mesleği daha çok gelişir."

K15 "Hemşirelik mesleğini gelişen teknoloji ve tedavi yöntemleriyle daha da geliştireceğini düşünüyorum gelişen teknoloji ve tedavilere rağmen hasta insan sayısı bulaşıcı hastalık sayısı hemşireliğin şimdi olduğundan çok daha önemli bir konuma geleceğini gösteriyor bence...Yaşadığımız yüzyılda dünyada ve ülkede yaşanan demografik değişimler bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişimler çevresel değişimler sağlık bakım hizmetlerindeki değişimler ve hemşirelik eğitimindeki gelişimler mesleğin geleceğini etkileyen faktörlerdendir."

4. Mesleğin Gelişimi

Öğrenciler hemşirelik mesleğinin gelişimi için eğitimin ve akademisyenlerin kalitesinin artmasını gerektiğini, daha iyi ve donanımlı uygulamalı eğitimlerin teknolojik gelişmeler doğrultusunda verilmesini gerektiğini belirtmiştir. Hemşirelik eğitiminde branşlaşmanın olmasını, gelişmiş müfredatların olmasının mesleğin gelişimini olumlu yönde etkileyeceğini savunmuşlardır. Çalışma koşullarının düzenlenmesi ve mesleğin daha iyi tanıtılmasının da mesleğin geleceği açısından önemli olduğunu vurgulamışlardır.

K1 "İlk önce eğitimle gelişebilir bu meslek. Daha basit görmeleri engellenebilir, çoğu toplum çok basit bir meslek olarak görüyor ben öyle olduğunu düşünmüyorum. Eğitimler kendisini daha çok geliştirmeli. İlerleyen zamanda daha iyi uygulamalı eğitimler lamamız gerekiyor. Bulduğumuz durumda çok iyi bir eğitim aldığımızı düşünmüyorum müfredat daha gelişmiş şekilde ayarlanabilir kişisel gelişime ve sosyal hayata önem verilebilir."

K2 "Mesleğimizi daha iyi tanıtmalıyız, kendimizi her alanda daha iyi geliştirmemiz lazım. İyi bir eğitim alıp farkımızı ortaya koymamız gerekiyor eğer bunları yaparsak mesleğimizin gelişebileceğini düşünüyorum."

K3 "Öncelikle hemşireler mesleğinin önemini farkında olmalı, biz kendi mesleğimizin önemini bilmez ve savunmazsak eğer toplumumuz istediğimiz değeri vermeyebilir. Ayrıca hemşirelik eğitim branşlara ayrılmalı herkesin uzmanlık alanı olmalı, liselerde verilen hemşire yardımcılığı bölümü var bunlar kaldırılmalı mesleğimiz lise düzeyine düşmemeli lisans düzeyinde olmalı."

K4 “Tam donanımlı bir şekilde kendimizi açıkça ifade etmeliyiz hastalara nasıl tek tek özenle bakım veriyorsak bence eğitimde de aynısı olmalı her insansın aynı olmadığını biliyoruz herkesin algı biçimi farklı bu şekilde daha iyi eğitim verilebilir. Doktorluk gibi hemşirelerinde bir bölümde profesyonelleşmesi daha iyi olabilir.”

K6 “Çalışma şartlarından dolayı yoğun strese maruz kaldığımız için sosyal etkinlikler artırılabilir ya da çalışma koşulları düzenlenebilir...”

K7 “Öncelikle hastanede hemşirelik mesleğinin tanımında bulunan işlemlerin hemşireye yaptırılması gerekiyor. Bu işler hemşireleri fazla iş yükünden de kurtarır. Ekip bilinci ile hemşirelik alanında branşlaşmanın ve örgütlenmenin sağlanması gerekiyor çalışma şartları yoğun olduğu için çalışma koşullarının düzenlenmesi gerekiyor. Hemşirelerin tek bir bölüm üzerinde uzmanlaşması ve kendini geliştirmesi daha sağlıklı olur.”

K8 “...en azından branşlaştırarak mesleği profesyonelleştirmesi gerekiyor hem de o branşın daha da yükseleceğini düşünüyorum.”

K9 “En başta görev tanımı kesinlikle yapılmalı. Hemşire bireylerin uzmanlaştığı alanlarda çalışmalarını sağlamalı çünkü genel anlamda uzmanlaşsak bile boş olan kadrolara atanma sorunu olduğu için bu geleceğini etkiliyor gelişimi de etkiliyor hem bu şekilde uzmanlaştığı alanda çalışması bireyin motivasyonunu da artırır. Hemşire sorunu mutlaka giderilmeli bir hemşire başına düşen çalışma saatleri ayarlanmalı, daha kaliteli bir hizmet vermekte önemli etki sağlar. Hemşirelerin sadece kadın mesleği olmadığını erkek hemşirelerinde bu meslekte çok önemli bir yere sahip olduğu topluma aşılmalıdır. Gerekirse bu konu hakkında kamu spotları da yapılabilir. Hemşirelik mesleği toplumda doğru tanıtılmalı.”

K10 “Hemşirelikte uzmanlık çok önemli, mesela poliklinik olsun cerrahi olsun bunların hemşireliklerinin ayrı eğitim görmesi taraftarıyım. Çünkü bunlar daha verimli bakılıyor hastaya bilgi o konuda daha fazla olduğu için karşdakine daha fazla bakım veriyorsun yapılan diğer araştırmalara göre de atama sorunu var sahada hemşire sayısı az o yüzden hemşirelere binen iş yükü daha fazla. Çalışma koşullarının zor ve kötü olduğunu ifade ediyor sahadaki hemşireler koşullar düzeltilirse iyi bir bakım verilebilir.”

K11 “Hemşireliğin tanımı ve görevlerini topluma iyi bir şekilde öğretmeliyiz. Az önce ifade ettiğim gibi herkes belli bir branş üzerinde uzmanlaşarak daha iyi yerlere geleceğini düşünüyorum.”

K12 “Mesleğin gelişimi için üniversite düzeyinde eğitim verilmeli aynı mesleğin farklı eğitim düzeyleri olmamalı uygulamalı derslerin sayısı üniversitede çoğaltılmalı.”

K14 “Bence meslekte branşlaştırma olması gerekir çalışma koşullarının iyileştirilmesi ekip içi iletişimin daha da güçlendirilmesi alınan eğitimin klinikte uygulanabilmesi ve hemşire sayısının artırılması gerekiyor.”

K15 “Temel olarak hemşirelik eğitimi alan öğrencilere verilen eğitimin geliştirilmesi veya yeniliklerle güncel tutulması gerektiğini düşünüyorum.”

TARTIŞMA

Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin, hemşirelik mesleğine yönelik meslek algılarını daha çok belirli değer olguları (yardım etme isteği, manevi tatmin duygusu vb.) şekillendirmektedir. İnsana yönelik değer olgularının, öğrencilerin meslek algılarını şekillendirmesinde hemşirelik mesleğinin merkezinde insanın yer alması olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin ifadeleri referans alındığında birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik meslek algılarının olumlu yönde olduğu nitelendirilmektedir. Öğrencilerin olumlu yöndeki meslek algıları bu yöndeki olumsuzluklara karşı çözüm üretmek

konusunda da karşımıza çıkmıştır. Toplumda hemşirelik mesleğinin değer görmesini nasıl arttırılabiliriz düşüncesiyle yola çıkıldığında hemşirelik imajı ile karşılaşırız (Özdelikara vd., 2018). Literatür, mesleğin başında hemşirelik öğrencilerinin mesleğe pozitif bakışını bakış açısı sergilemesinin aldıkları eğitim içeriği ile yakından ilişkili olduğu gösterilmiştir (Denat vd., 2016; Nilsson ve Silen, 2010; Zhang ve Petrini, 2008). Hemşirelik öğrencilerin hemşirelik bakımı ile ilgili yapılan bir çalışmada; yardım etmek, sağlığı sürdürmek, hastalıkları önlemek olarak açıklamışlardır (Petrou vd., 2017). Benzer başka çalışmalarda da öğrenciler hemşireliği “yardım eden, bakım veren, merhametli” olarak anlatmışlardır (Abbas vd., 2020; Eman vd., 2012; Norman, 2015). Genç neslin hemşirelik mesleğine algılarının incelendiği bir çalışmada hemşirelik; bakım veren, fedakâr ve kadın mesleği olarak anlatılmıştır (Glerean vd., 2017). Genç neslin hemşirelik mesleğine farklı platformlarda anlatılması, tanıtılması hemşirelik mesleğini tercih etmeleri üzerine etkisi olacağı kanaatine varılmıştır. Öyle ki öğrencilerin çoğu toplum gözünde hemşirelik mesleğinin “doktor yardımcısı, kolay iş, değersiz iş” olarak nitelendirildiğini ifade etse de hemşirelerin ve hemşirelik mesleğinin hak ettiği değeri görmesi gerektiği ve toplum gözündeki değer ve prestij algılarının değiştirilmesi gerektiğini sözlerine ekleyerek bu yönde toplum gözünde hemşirelik mesleğine karşı olumsuz yönde oluşan küçümseyici tavra yönelik mücadele edilmesi gerektiğinin altını çizmişlerdir. Bu anlamda çalışma sonuçlarımız literatür ile benzerlik göstermektedir. Lindberg ve arkadaşlarının (2020) hemşirelik öğrencileriyle ilgili yaptıkları çalışmada da görülmüştür ki öğrenciler, mesleğe ve mesleğin geleceğine ilişkin olarak olumlu düşüncelere sahip olup, mesleği ve hemşireliğin geleceğini ilgi çekici bulmaktadır. Yılmaz ve arkadaşlarının (2014) erkek öğrenci hemşirelerle yaptığı çalışmada da bu konuya ilişkin olarak hemşirelik mesleğinin geleceğine yönelik olumlu düşünceler ifade eden hemşirelerin oranı daha yüksek bulunmuştur. Kaynar Şimşek ve Ecevit Alpar (2019)’ın hemşireliğe ilişkin meslek algısı konulu topluma yönelik yaptıkları çalışmada benzer olarak tıbbi tedavi uygulayan, hekim isteklerini yerine getiren, çok çalışan ancak az kazanan bir meslek grubu olarak görüldüğü ortaya konmuştur. Bu alana yönelik etkin bir mücadelenin, hemşireliğin geleceğine yönelik atılacak adımlarla sağlanacağı bir gerçektir. Araştırmaya katılan öğrencilerin bir kısmı gelişen teknolojik hareketlerin hemşireliğin geleceğinde olumlu yönde önemli yer tutacağını ifade ederken bir kısım öğrenci ise gelişen teknoloji ile birlikte ilerleyen günlerde hemşirelik mesleğinin insanlar için son bulabileceğini ifade etmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğinin geleceğine yönelik öğrenciler arasında fikir ayrılıkları bulunsa da mesleğin gelişimine yönelik ifade ettiklerine bakıldığında hemfikir oldukları görülmüştür. Mesleğin gelişimi ifade edilen söylemler referans alındığında hemşireliğin gelişimine yönelik en önemli sorunun, toplumdaki hemşirelik mesleğine yönelik olumsuz tutumlar ve küçümseyici tavırlar olduğu saptanmış olup, kamuoyundaki olumsuz yargıların yıkılması ile gelişimde önemli bir yol kat edileceği düşünülmektedir. Roshangar ve arkadaşları (2021) yaptıkları çalışmada ortaya koydukları gibi toplumun hemşirelik mesleğine ilişkin değer yargıları, fikir ve düşünceleri ile toplumun hemşirelik mesleğine yönelik meslek algıları hemşireliğin gelişimi ve geleceğinde önemli yer tutmaktadır. Ten Hoeve ve arkadaşlarının (2014) yaptıkları çalışmada, toplumda hemşirelik mesleğine yönelik tam olarak net bir meslek algısı ifade edilemediği ve toplum gözünde tutarsız, belirsiz ve farklı ifadelerle yer tutan bir hemşirelik mesleği olduğu görülmüştür. Bu hususlar göz önüne alındığında hemşirelik mesleğinin öğrenciler tarafından seçilmesine ilişkin olarak toplum gözündeki hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı son derece önemlidir.

Hemşirelik mesleğinin öğrenciler üzerindeki meslek algısına yönelik olarak hemşirelik mesleğinin görev, tanım ve sorumlulukları hakkında net sınırlar çizilmesi gerektiği ve buna yönelik olarak yönergeler çıkartılması çoğunlukla ifade edilmiştir. Röportajlarda hemşirelik mesleğinin gelişimi hakkında ifade edilen ve üzerinde ihtiyatla durulan diğer hususlar da hemşirelerin de hekimler gibi uzmanlık alanlarına ayrılması ve branşlaşmayı sağlayarak daha profesyonel sağlık hizmetlerinin sunulması ve hemşireler olarak fikir birliğini sağlamak amacıyla örgütlenmenin etkin ve yetkili biçimde sağlanması yönünde olmuştur.

Sınırlılıklar

Çalışmadan elde edilen bulgular, araştırmanın örnekleme ile sınırlıdır.

SONUÇ

Mesleğinin başında öğrenci hemşirelerin, hemşirelik mesleğine yönelik meslek algılarını “toplumun hemşireliğe yönelik tutumu, teknolojik gelişmeler ve mesleğin çalışma koşullarının” şekillendirdiği belirlenmiştir. Öğrenciler her ne kadar olumsuzluklardan (mesleğin toplum gözünde değer görmemesi, teknolojik gelişmelerin ileride mesleği bitirebileceği gibi) bahsetse bile hemşireliğe yönelik umutla, olumlu bir şekilde baktıkları da yadsınamaz bir gerçektir. Çalışmanın belirli sınırlılıkları (öğrenci sayısı, öğrencilerin akademik sınıflandırmadaki yeri gibi) göz önüne alındığında Türkiye gibi geniş bir coğrafya üzerine genelleme yapılamayacağı ancak çalışmanın birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşireliğe yönelik meslek algılarını anlama, çözümleme ve bu konuda fikir edinebilmek hususunda örnek teşkil edebileceği ve diğer çalışmalara yol gösterici nitelik taşıdığı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü/Ethics Comittee Approval: Amasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan kurul izni (02.06.2023, Karar No: 2023/22) ve araştırmanın yapıldığı kurumdan izin alınmıştır.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Hakem/Peer-review: Dış hakem bağımsız.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: MGG, ŞKE; Tasarım: MGG, ŞKE; Veri toplanması ve: MGG, ŞKE, FD; Analiz ve/veya yorum: MGG, ŞKE, FD; Makalenin yazımı: MGG, ŞKE; Eleştirel inceleme: ŞKE.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Yazarlar çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Bu makale 11/12 Mayıs 2023 tarihinde 1. Uluslararası 21. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur

KAYNAKLAR

- Abbas S, Zakar R, Fischer F. (2020). Qualitative study of socio-cultural challenges in the nursing profession in Pakistan. *BMC Nursing*, doi:10.21203/rs.2.20814/v2
- Bakan İ, Kefe İ. (2012). Kurumsal açıdan algı ve algı yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 19-34
- Çınar Yücel Ş, Güler E, Eşer İ, Khorshid L. (2011). İki farklı eğitim sistemi ile öğrenim gören hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının karşılaştırılması. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 27(3), 1-8
- Deliktas A, Korukcu O, Aydın R, Kabukcuoglu K. (2019). Nursing students' perceptions of nursing metaparadigms: A phenomenological study. *The Journal of Nursing Research*, 27(5), e45. doi:10.1097/jnr.0000000000000311
- Denat Y, Gürol Arslan G, Şahbaz M. (2016). Change in students' perception of profession during nursing education in Turkey: A longitudinal study. *Journal of Human Sciences*, 13 (1), 900-908
- Dimitriadou M, Papastavrou E, Efstathiou G, Theodorou M. (2015). Baccalaureate nursing students' perceptions of learning and supervision in the clinical environment. *Nursing & Health Sciences*, 17 (2), 236-42. doi: 10.1016/j.ijnss.2017.03.001
- Eman E, Cowman S, Edgar AA. (2012). Triangulation study: Bahraini nursing students' perceptions of nursing as a career. *Journal Nursing Education Practice*, 2(3), 81-92. doi: 10.5430/jnep.v2n3p81
- Glerean N, Hupli M, Talman K, Haavisto E. (2017). Young peoples' perceptions of the nursing profession: An integrative review. *Nurse Education Today*, 57, 95-102. doi: 10.1016/j.nedt.2017.07.008

- Grinberg K, Sela Y. (2022). Perception of the image of the nursing profession and its relationship with quality of care. *BMC Nursing*, 21(1), 57. doi: 10.1186/s12912-022-00830-4
- Jothishanugam A, Mohammed A, Hamid HIAA, Ali MAA. (2019). Perception of nursing students about nursing profession. *Innovare Journal of Health Sciences*, 7(2), 1-4
- Kaynar Şimşek A, Ecevit Alpar Ş. (2019). Toplumun hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı: Sistematik derleme. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 2(1), 32-46
- Lindberg M, Carlsson M, Engström M, Kristofferzon ML, Skytt B. (2020). Nursing student's expectations for their future profession and motivating factors-A longitudinal descriptive study from Sweden. *Nurse Education Today*, 84, 1-6. doi: 10.1016/j.nedt.2019.104218
- Nilsson AF, Silén C. (2010). "You have to know why": The influence of different curricula on nursing students' perceptions of nursing. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 54(6), 631-642. doi: 10.1080/0031383.1.2010.522974
- Norman KM. (2015). The image of community nursing: implications for future student nurse recruitment. *British Journal of Community Nursing*, 20 (1), 12-18. doi: 10.12968/bjcn.2015.20.1.12
- Özdelikara A, Alkan SA, Boğa NM. (2018). Ondokuz Mayıs Üniversitesi hemşirelik son sınıf öğrencilerinde profesyonelliğin belirlenmesi. *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 2 (2)
- Petrou A, Sakellari E, Psychogiou M, Karassavidis S, Imbrahim S, Savvidis G, et al. (2017). Nursing students' perceptions of caring: A qualitative approach. *International Journal of Caring Science*, 10(3), 1148-57
- Roshangar F, Soheil A, Moghbeli G, Wiseman T, Feizollahzadeh H, Gilani N. (2021). Iranian nurses' perception of the public image of nursing and its association with their quality of working life. *Nursing Open*, 8(6), 3441-3451. doi: 10.1002/nop.2.892
- Sibandze BT, Scafide KN. (2018). Among nurses, how does education level impact professional values? A systematic review. *International Nursing Review*, 65(1), 65-77. doi: 10.1111/inr.12390
- Sönmez V, Alacapınar G. (2018). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Şen S, Özdelek S, Öz EN. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde kariyer geleceği ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 8(1), 21-30
- Ten Hoeve Y, Jansen G, Roodbol P. (2014). The nursing profession: Public image, self-concept and professional identity. A discussion paper. *Journal of Advanced Nursing*, 70(2), 295309. doi: 10.1111/jan.12177
- Ünsal A, Güven ŞD. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleği algılarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 52-61. doi: 10.21733/ibad.756180
- Yıldırım A, Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (7th ed.). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- Yılmaz F, Tiryaki Şen H, Demirkaya F. (2014). Hemşire ve ebelerin mesleklerini algılama biçimleri ve gelecekte beklenenleri. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(3), 130-139. doi: 10.5222/SHYD.2014.130
- Yılmaz M, Karadağ G. (2011). Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor?. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 21-28
- Yılmaz S, Ordu Y. (2022). The perceptions of nursing students regarding coronavirus and occupation according to gender: A qualitative study. *Nursing Forum*, 57, 393-402. doi: 10.1111/nuf.12693
- Zhang MF, Petrini MA. (2008). Factors influencing Chinese undergraduate nursing students' perceptions of the nursing profession. *International Nursing Review*, 55(3), 274-280